

zoveel schepen liggen. Hij zal het in de gaten houden. De vroegere sergeant op Ternate en baas van de wapenkamer Cornelis Meijer is wegens fraude verleden jaar met onbruikbare snaphaanlopen op de Jeruzalem, waarvoor de Compagnie schadeloos is gesteld, gedepor-teerd en wordt thans met scheepsdienst voor de kost naar Nederland overgebracht. Op de goud leverende kantoren [fol. 1199] is de textiel gemiddeld in 1763/64 met 64½, 57 en 58 % winst verkocht en op het hoofdkantoor met 53½ %. Volgens het besluit op Ternate van 10 juni 1765 heeft de vroegere resident Gerard Reijnier de Kock de waarde van tekort gekomen goe-deren en hun mindere opbrengst in de kas teruggestort. De verwerving van goud bedroeg dit jaar slechts 1170½ reaal, maar er zal na de verscheping nog wel een partij van Gorontalo zijn gekomen. De schade van f 1851 wegens het slechte allooi van deze laatste partij moet door de inzamelaars vergoed worden. Hoewel het bestuur aanvoerde dat resident Jan Wtewaal verleden jaar niet met kwade trouw slecht goud had gezonden en hij er f 3432,- voor heeft vergoed, blijft hij daarvoor verantwoordelijk. Er kan nu een veel betere kwaliteit goud wor-den verworven [fol. 1200] dan de laatste 20 jaar. Als er door ondeskundigheid slechte kwa-liteit wordt verworven, dan moet niet de Compagnie, maar de inkoper de schade dragen. In de hoop dat dit helpt, zullen er om het goud van het Bolaängse zand te zuiveren zeilstenen⁴ gezonden worden. De staatrekening over 1763/64 geeft aan inkomsten uit handelswaren f 53.004, of in het geheel f 70.409 aan. De uitgaven bedroegen f 160.918, zodat het negatieve saldo f 90.509 is. Ten opzichte van 1762/63 is dit een verslechtering van [fol. 1201] f 4442. De inkomsten zijn aanvaardbaar en de verslechtering is veroorzaakt door de kosten van het zenden van twee pantjalangs. Men verwacht van het bestuur dat het, zoals beloofd, uiterst zuinig zal zijn. Daar ze ongewild zijn mogen drie pakken gingam pinasse en drie pakken gingam dongry die besteld waren, teruggestuurd worden. Daar de textiel twee jaar na de aanbesteding wordt geleverd, is het verzoek om vorige bestellingen te annuleren afgewezen. [fol. 1202] Het beste middel is slechts gewilde soorten textiel te bestellen. Er moeten namelijk boven de laatste bestelling vier pakken fijn gebleekte salemipuris worden toegezonden, die bij de laatste verkoping 56 % hadden opgeleverd, en drie pakken zwarte Coromandelse baf-tas, die bij openbare verkoop desnoods maar 25 % winst hoeven te geven. Ook zal er goed op gelet worden dat de debetrekeningen, die per eind augustus 1764 f 48.703 bedroegen, zoals beloofd door het bestuur, vereffend worden. Conform de bestelling zal er aan contan-ten f 24.000,- en 12.000 lb buskruit worden gezonden. Koopwaren en benodigdheden zal men zover de voorraad strekt leveren. [fol. 1203] De leverantie van bestelde textiel zal sober uitvallen. Men is zeer boos over de weigering van de predikanten Isacus Fedder en Ulpianus van Sinderen om Maleis te leren. Dit is opzettelijke laksheid in de bediening van het ambt. Hun wordt nogmaals bevolen die taal te leren, anders past men krachtiger middelen toe. De veiling van verpachtingen voor 1765/66 bracht rsd 4819,- op, of rsd 874,- meer dan in het laatste jaar. Voor 1764/65 bracht het zegelrecht rsd 438, of rsd 90 meer op [fol. 1204] dan over 1763/64. Dit is plezierig. Omdat het voor een beter behoud van het buskruit noodzake-lijk is, wordt er toestemming voor de bouw van een nieuwe kruitkelder gegeven. De veran-deringen in het hoofdbestuur van Ternate zijn reeds in de generale missive van 25 oktober 1765⁵ vermeld. Onderkoopman Reijnier de Kock is met stopzetting van gage naar Batavia opgeroepen en op verzoek van de koning van Tidore is sergeant Josepheus Stephanus tot vaandrig bevorderd. Voor mutaties onder lagere dienaren en andere zaken wordt verwezen naar de brieven, ontvangen uit en verzonden naar Ternate met bijlagen en naar de besluiten van 7 mei, 30 juli, 12 augustus, 29 oktober, 5, 19, 25 en 26 november 1765.

MAKASSAR

[fol. 1205] Over Makassar werd naar aanleiding van de vandaar ontvangen brief van

4 Zeilsteen, magnetisch ijzererts, o.a. gebruikt om goud van zand te reinigen.

5 Ten rechte 20 oktober 1765.